

Dünya Sıralamasında Yer Alan Türk Üniversitelerinin Eğitim Yönetimi ve Denetimi Alan Tezlerinin İncelenmesi¹

Nazan BAKIR²

Öz

Bu araştırmada, makale sayısı, atıf sayısı, toplam bilimsel doküman sayısı, toplam yayın etkisi, toplam atıf etkisi gibi gösterge değerlerini esas almış olan University Ranking by Academic Performance (URAP) Araştırma Laboratuvarı tarafından yayınlanan raporda, 11 dünya sıralamasının 11'inde yer alma başarısını göstermiş olan Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'nin Eğitim yönetimi ve denetimi alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Belirtilen üniversitelerde 2018-2021 yılları arasında tamamlanan ve erişime açık 88 tez, araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırma kapsamına alınan tezler sırasıyla yayın yılı, üniversite, yazarın cinsiyeti, tez danışmanının unvanı, ana bilim dalı, bilim dalı, anahtar kavramları ve konuları, çalışma grubu, örneklem seçimi, araştırma yöntemi, araştırma modeli, veri toplama araçları, veri analiz teknikleri, tezlerin yürütüldüğü yer ve sayfa sayısı açısından incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kullanılmıştır. Araştırma kapsamında lisansüstü tezlerin incelemesi ile elde edilen veriler, belirlenen parametreler çerçevesinde içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda; araştırma kapsamındaki üniversitelerde eğitim yönetimi ve denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine nazaran fazla yapıldığı, tezlerin çoğunun Hacettepe Üniversitesi tarafından yayımlandığı, kadın yazar oranının erkek yazarlardan fazla olduğu, daha çok profesör unvanlı öğretim üyelerinin tez danışmanlığı yaptığı, çalışma grubunu en fazla öğretmenlerin oluşturduğu belirlenmiştir. Ayrıca tezlerde çoğunlukla öğretmen, yükseköğretim, eğitim yönetimi ve örgüt konularının ele alındığı; katılımcıların görüş, algı ve beklentilerinin değerlendirildiği; nitel ve nicel yöntemlerin kullanılma oranının birbirine yakın olmakla birlikte en fazla nitel yöntemin tercih edildiği; tezlerin büyük çoğunluğunun tarama modelinde olduğu tespit edilmiştir. İncelenen tezlerde verilerin çoğunlukla ölçek formları ile elde

Atıf İçin / For Citation: BAKIR, N. (2022). Dünya sıralamasında yer alan Türk üniversitelerinin eğitim yönetimi ve denetimi alan tezlerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED*, Cilt/Volume 4, Sayı/Issue 6, 349-376. <https://dergipark.org.tr/pub/usbed>

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Gönderilme Tarihi / Submission Date: 29.09.2021

Kabul Tarihi / Accepted Date: 27.12.2021

¹ Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi Eğitim Yönetimi Doktora Programı 2020-2021 Bahar Dönemi Doç. Dr. Nihan Demirkasımoğlu yönetimindeki Eğitim Yönetimi ve Denetimi Araştırmaları (EYP727) dersi kapsamında hazırlanan ders materyalinden türetilmiştir.

² Doktora Öğrencisi; Hacettepe Üniversitesi Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı Ankara, Türkiye
E-mail: nazanbakr@gmail.com ORCID: 0000-0002-9442-8993

edildiği, yarıya yakınında betimsel istatistik tekniklerinin kullanıldığı ve tezlerin yürütüldüğü yerin çoğunlukla Ankara ili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: URAP, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Tez İnceleme, İçerik Analizi

Investigation of Educational Administration and Supervision Theses of Turkish Universities in World Ranking

Abstract

This research, it is aimed to evaluate the master and doctoral theses in the field of education management and supervision of Hacettepe University, Istanbul University, ODTÜ and Ankara University, which have succeeded in taking place in 11 of 11 world rankings in the report published by University Ranking by Academic Performance (URAP) Research Laboratory. The study group of 88 open access research has been created. The theses taken under the scope of the research are published year, university, gender of author, theses advisor title, department of education, science, key concepts and, topics, workgroup, sample selection, research method, research model, data collection tools, data analysis techniques, the number of pages and places where the theses are executed has been examined. According to result, it was determined that the theses, education management and supervision in four universities were performed more than the doctoral theses, that theses were published by most of Hacettepe University, that the female author rate was more than male authors, and the professors were more theses advisors, and that the study group was composed by the most teachers. It has also been determined that the most qualitative method is preferred, while the study focuses mainly on teacher, higher education, education management and organization issues, evaluates the views, perceptions and expectations of participants, the rate of use of qualitative and quantitative methods is similar. In the theses examined, it was determined that data was acquired mostly by scale forms and the place where the theses were conducted is mostly Ankara.

Keywords: URAP; Education management and control; Theses review; Content analysis

GİRİŞ

Eğitim, yönetim ve sosyal bilimlerle ilişkili olan eğitim yönetimi alanı; on dokuzuncu yüzyılın sonunda bilimsel yönetime giriş yapmış, eğitim kurumlarının verimli hale gelmesini sağlayan ilke ve çalışma sistemlerini uygulamaya koymuştur (Bursalıoğlu, 2003). Böylece toplumsal ve bireysel hareket neticesinde, üretimi ve yaşam standartlarını yükselterek, eğitim alanında bilgi ve becerilerin elde edilmesi amaçlanmıştır (Şişman ve Turan, 2005). Bu durum; var olan kaynakların, amaçlar doğrultusunda en iyi biçimde kullanılarak, maksimum etkide, başlangıçta hedeflenen esas amaçlar doğrultusunda ve uygulamalar temelinde gerçekleştirilmesi eğitimin bir parçası olarak tanımlanmıştır (Erdoğan, 2006). Eğitim kurumlarında bulunan öğretim hizmetleri, okul taşınmazları, personel yönetimi gibi uygulamalar eğitim yönetiminin, etkili, verimli olmasını sağlarken, aynı zamanda ortaya çıkabilecek durumlara yönelik

yöntemler geliştirmesine ve yönetim süreçlerini işletmesine yardımcı olmaktadır (İlgar, 2005). Öte yandan eğitim yönetimi, buldukları çevre, toplum ve devlet kurumlarına yönelik sorumlulukları da bulunmaktadır (Oplatka, 2016).

Günümüz bilgi çağında üniversite ve enstitülerde yapılan araştırmalarla pek çok sorunun cevabı aranmakta ya da yeni sorular oluşturulmaktadır. Geçmişten günümüze kadar olan gelişmelere yön veren üniversiteler, ülkelerin gelişmişlik düzeyini belirlemede etkin bir rol üstlenmektedir (Karadağ, 2009). Bu amaçla üniversitelerdeki eğitim, farklı bölüm ve alanlarda bilimsel öğretim yapma, akademisyen gereksinimini karşılamak, ülkemizin istenilen hedefe doğru ilerlemesi adına destek sağlayacak araştırma ve incelemelerde bulunma, sonuçlarını kamuoyuna sunma gibi görevleri yürütmektedir (Başaran, 2006). Bu görevleri gerçekleştirirken alanyazındaki lisansüstü dokümanların ayrıntılı bir şekilde ortaya konulması, gözden geçirilmesi ve çözümlenmesi önemlidir (Karadağ, 2009).

Eğitim bilimlerinin temel alanlarından biri olan eğitim yönetimi, Türkiye’de genç bir oluşumdur (Bursalıoğlu, 2005). Bu oluşumun ortaya çıkarılması ülkemiz ve dünya açısından eğitim bilimlerinin temellerinin oluşumunda farklılık göstermektedir. Dünyada bu bilim, alan açısından gelişim gösterirken, Türkiye’de kamu yönetiminin bir dalı olarak çalışılmaya başlanılmıştır. Öncelikle Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitü kapsamında eğitim yöneticileri yetiştirmeye yönelik sertifikalar oluşturularak alana katkı sağlanmıştır. Eğitim yönetiminin zamanla daha çok öne çıkmasıyla; Ankara Üniversitesinde Eğitim Yönetimi alanı, Hacettepe Üniversitesinde Eğitim Yönetimi ve Teftişi alanı açılarak önemli bir hamle yapılmıştır (Balcı, 2008; İsaogulları, 2016).

Günümüzde ekonomik açıdan ilerlemeyi sağlayan, üretimin kaynağı olan üniversiteleri karşılaştırarak, dünya genelinde sıralama yapan kurumların sayısı artarak yaygınlaşmıştır. Dünya sıralamalarından biri olan University Ranking by Academic Performance (URAP) 11 tanınmış sıralama kurumundan biridir. Türkiye’de ilk 500 arasında yer alan dokuz üniversite bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla Hacettepe Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), Koç Üniversitesi, İstanbul

Teknik Üniversitesi (İTÜ), Boğaziçi Üniversitesi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi (İDBÜ), İstanbul Üniversitesi, Sabancı Üniversitesi ve Çankaya Üniversitesidir. 2009 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Enformatik Enstitüsü bünyesinde kurulan URAP Araştırma Laboratuvarı, dünya ve Türkiye üniversitelerinin sıralamasını kâr amacı gütmeyen sosyal bir görev olarak gerçekleştirmektedir. Kurumun amacı üniversitelerin bilimsel niteliklerini belirlemek, makale sayısı, atıf sayısı, toplam bilimsel doküman sayısı, toplam yayın etkisi, toplam atıf etkisi göstergelere temel oluşturan ve yükseköğretim kurumlarını akademik başarıları doğrultusunda değerlendirebilmek için bilimsel metotlar geliştirmek ve yapılan çalışmaların sonuçlarını kamuoyuna sunmaktır. Çalışmaların sonuçları üniversitelerin uluslararası saygınlıklarını önemli ölçüde etkilemektedir (URAP, 2021).

Türkiye'de günümüzde eğitim alanının her basamağında nicel verilerin devamlı arttığı bilinmektedir. Ancak enstitülerin bünyesinde binlerce tez olduğu halde bu tezlere gösterilen değer ve etki göstergelerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu nedenle araştırmaların bilimsel üretim süreçlerinin ve üretilen bilgilerin belirli ölçütlerle kontrolünün sağlanması gelişimsel sürece önemli derecede katkı sunmaktadır (Demir, 2008). Nitekim Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yapılan çalışmaların niteliğinin artırılması ve iyileştirilmesi için alanın geniş bir bakış açısıyla değerlendirilmesine yönelik tarama çalışmalarına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Polat'a (2010) göre bu tür çalışmaların amacı; bilimsel araştırmaların sonuçlarının, eğitim sorunlarının görüşüldüğü toplantılarda gündeme alınıp alınmadığının değerlendirerek işlevselliğini ölçmektir. Bu doğrultuda çalışmada; yükseköğretim kurumlarını akademik başarıları doğrultusunda değerlendirebilmek, bilimsel metotlar geliştirmek ve yapılan çalışmaların sonuçlarını kamuoyu ile paylaşmayı hedefleyen URAP Araştırma Raporu sıralamasında 11 dünya değerlendirme sıralamasında yer alan Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, ODTÜ ve İstanbul Üniversitesi'nin lisansüstü "Eğitim Yönetimi ve Denetimi" alan tezlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda "Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanındaki tezlerin yıllara, üniversitelere, yazar cinsiyetine, danışman unvanlarına, ana bilim dalına, bilim dalına,

anahtar kavram kelimesi ve konusuna göre, çalışma grubuna, örneklem seçimine, araştırma yöntemlerine, araştırma modeline, veri toplama teknikleri, veri analiz teknikleri, yürütüldüğü yer kapsamına ve tezlerin sayfa sayısına göre dağılımı nasıldır?" sorularına cevap aranmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma URAP Araştırma Laboratuvarı tarafından yayımlanan raporda yer alan üniversitelerin; eğitim yönetimi ve denetimi alanında 2018-2021 yılları arasında yayımlanan, Yükseköğretim Kurumu (YÖK) ulusal tez merkezinde erişime açık olan doktora ve yüksek lisans tezleri incelenmiştir. Araştırma durum çalışması deseni ile gerçekleştirilen nitel bir çalışmadır. Araştırmada durum çalışması deseninin tercih edilmesinin sebebi belirlenen durumu, çeşitli değişkenler açısından derinlemesine inceleyerek bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koymaktır (Büyüköztürk vd., 2015; Güçlü, 2019). Bu yolla araştırma kapsamında incelenen tezlerden derinlemesine bilgi elde edilebileceği düşünülmüştür.

URAP araştırma raporuna göre; Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, ODTÜ, İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) ve İstanbul Üniversitesi 11 dünya sıralamasında yer almaktadır. İTÜ, Eğitim Yönetimi ve Denetim alanında lisansüstü tezlerinin olmaması nedeniyle çalışma grubuna dahil edilmemiştir. Araştırma çalışma grubunu Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, ODTÜ ve İstanbul Üniversitesi'nde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan tezler oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken YÖK Ulusal Tez Merkezinde "eğitim yönetimi, teftişi, denetimi ve planlaması bilim dalı", "eğitim yönetimi, teftişi, planlaması ve ekonomisi bilim dalı", "eğitim yönetimi, teftişi ve planlaması bilim dalı", "eğitim yönetimi ve denetimi bilim dalı", "eğitim yönetimi ve planlaması bilim dalı", "eğitim yönetimi ve teftişi bilim dalı" ve "eğitim yönetimi bilim dalı" kelime ve kelime grupları ile 13.04.2021 tarihinde ayrıntılı bir tarama yapılmıştır. Lisansüstü tezler hem Sosyal Bilimler Enstitüsü hem de Eğitim Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak geniş bir alana sahip olduklarından seçim yapılırken enstitü seçimi yapılmamıştır. Tarama sonucunda ulaşılan tezlerden URAP

araştırma raporunda yer alan Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, ODTÜ ve İstanbul Üniversitesinde 2018-2021 yılları arasında yayımlanan ve Ulusal Tez Merkezinde erişime açık olan 36'sı doktora ve 52'si yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 88 lisansüstü tezin tamamı çalışma kapsamına alınmıştır.

Araştırma kapsamındaki dünya sıralama kurumları tablodaki sırasıyla University Ranking by Academic (URAP), Academic Ranking of World Universities (ARWU), Center for World Universities Ranking (CWUR), Centre for Science and Technology Studies (CWTS-LEIDEN), Nanyang Technological University (NTU), Quacquarelli Symonds (QS), Round University Ranking (RUR), United States News and World Report (USNEWS), Scimago Journal and Country Rank (SCIMAGO-SJR), Times Higher Education (THE) ve Ranking Web of Universities (WEBOMETRICS) yer almaktadır. Bu sıralamaların 11'inde de yer alan Türk üniversitelerinin ayrıntılı sıralaması Tablo 1' de yer almaktadır.

Tablo 1. 11 Dünya Sıralamasının 11'inde Yer Alan Türk Üniversiteleri

Üniversiteler	URAP	ARWU	CWUR	LEIDEN	NTU	QS	RUR	USNEWS	SCIMAGO	THE	WEBOMETRICS
1. Hacettepe Ü.	500	650	636	455	675	900	378	511	625	550	554
2. İstanbul Ü.	632	450	644	355	625	900	536	714	626	900	702
3. İTÜ	725	650	678	533	675	775	449	486	664	900	552
4. ODTÜ	751	850	571	585	675	625	454	453	654	900	416
5. Ankara Ü.	824	850	659	642	725	900	504	648	670	1001	706

(Kaynak: URAP, 2021 Raporu, 2020 Yılında Üniversitelerimizin 11 Dünya Genel Sıralamasındaki Durumu)

Verilerin Toplanması

Veriler araştırma kapsamına alınan tezlerin incelemesi yoluyla toplanmıştır. İncelenecek tezlere YÖK Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Başkanlığının web sitesinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>) erişilmiştir. YÖK Yayın ve Dokümantasyon

Daire Başkanlığı Türkiye'deki üniversitelerde hazırlanmış olan yüksek lisans, doktora gibi lisansüstü tezlerini, 1987 yılı Haziran ayından itibaren bilime katkı sağlamak amacıyla elektronik ortamda bünyesinde bulundurmaktadır. Araştırma kapsamındaki tezler web sitesinden "pdf" formatında bilgisayar ortamına indirilmiş ve belirlenen parametreler açısından analiz edilmek üzere incelenmiştir. Araştırmanın etik boyutunu sağlamak amacıyla tezlerin yazarları referans gösterilmemiştir. Tezlerin kod numaraları verilerin sınıflandırmasında kullanılmış ve bu kodlar çalışma raporuna yansıtılmamıştır.

Verilerin Analizi

Sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan bir teknik olan ve çalışmada kullanılan içerik analizi; insan davranışları üzerinde doğrudan olmayan yollarla çalışmaya olanak tanır. Birbirine benzeyen verilerin belirli kavramlar, kategoriler ve ana konular etrafında bir yerde toplanması ve anlaşılabilir şekilde düzenlenerek yorumlamaya yardımcı olmasını sağlayan bir yöntem olan içerik analizi, nitel araştırma verileri, verilerin kodlanması, temaların bulunması ve temaların düzenlenmesi ile bulguların tanımlanmasını sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu yöntemle herhangi bir konu hakkında farklı kaynaklardaki mesajların analiz edilebilmesi ve materyallerin düzenlenerek uygun kategoriler, işaretler ya da sınıflamalarla karşılaştırılabilmesi sağlanır (Büyüköztürk vd., 2015). Araştırma verileri Microsoft Excel programı kullanılarak sırasıyla yayınlanma yılı, üniversite, yazarın cinsiyeti, danışman unvanları, ana bilim dalı, bilim dalı, anahtar kavram ve konu alanı, çalışma grubu, örneklem seçimi, araştırma yöntemi, araştırma modeli, araştırma veri toplama teknikleri, araştırma veri analiz teknikleri, yürütüldüğü yer kapsamı ve sayfa sayısı açısından analiz edilmiştir. Böylelikle çalışmaya dahil edilen tezlerin birbirine benzeyen verilerinin, belirli kategoriler ve ana konular etrafında toplanması ve anlaşılabilir şekilde düzenlenerek yorumlanması sağlanmıştır. Elde edilen bulgular frekans ve yüzde olarak betimsel istatistik ile ifade edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamındaki tezlerin içerik analizi ile çözümlenmesi sonucunda ulaşılan bulgular yer almaktadır

Lisansüstü Tezlerin Düzey ve Yıllara Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin yıllara göre sayısal dağılımları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Lisansüstü Tezlerin Düzey ve Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans Tezi	Yüzde	Doktora Tezi	Yüzde	Frekans	Yüzde
2018	13	%15	9	%11	22	%26
2019	25	%28	13	%15	38	%43
2020	12	%13	14	%16	26	%29
2021	2	%2	x	0	2	%2
Toplam	f(52)	%58	f(36)	%42	88	%100

Tablo 2'de araştırma kapsamındaki tezlerin yıllara göre dağılımı görülmektedir. Araştırma kapsamında 52 yüksek lisans ve 36 doktora tezi olmak üzere 88 tez bulunmaktadır. Böylelikle 88 tezin sırasıyla 38'inin (%43) 2019; 26'sının (%29) 2020; 22'sinin (%26) 2018; ikisinin (%2) 2021 yılında yayımlanmış olduğu görülmektedir. Örneklemin %58'ini yüksek lisans, %42'sini ise doktora tezi oluşturmaktadır. Yüksek lisans tezlerinin yıllara göre dağılımına bakıldığında yıllar itibariyle 2019 yılında %28 ile en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir. Bunu %15 ile 2018 yılı, %13 ile 2020 yılı takip etmektedir. Doktora tezlerinin ise %16'sı 2020 yılı, %15'i 2019 yılı, %11'i 2018 yılında yayımladığı tespit edilmiştir.

Lisansüstü Tezlerin Üniversite Açısından Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin üniversitelere göre sayısal dağılımları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Frekans	2018	2019	2020	2021	Yüzde
Hacettepe	37	9	11	17	X	%42
Ankara	34	6	21	5	2	%38
ODTÜ	15	5	6	4	X	%17
İstanbul	2	2	X	X	X	%2
Toplam	f(88)	22	38	26	2	%100

Tablo 3' te Hacettepe Üniversitesinin %42 ile en fazla tez yayımladığı, Ankara Üniversitesinin %38 ile onu takip ettiği, ODTÜ'nün ise %17 oranında tez yayımlamış olduğu görülmektedir. İstanbul Üniversitesinin belirlenen alan filtrelemesi ile yapılan tarama sonucunda sadece 2018 yılında %2 oranında lisansüstü tez yayımladığı; 2019, 2020 ve 2021 yıllarında ise tez yayımlanmadığı tespit edilmiştir. Tablo 3'te Hacettepe Üniversitesinin 17 tez ile en fazla tez yayımladığı yılın 2020 yılı olduğu, Ankara Üniversitesi 21 tez en fazla tez yayımladığı yılın 2019 yılı, ODTÜ'nün ise altı tez ile en fazla yayımladığı yılın 2019 yılı olduğu bulgular arasındadır.

Tezlerin Yazarlarının Cinsiyet Açısından Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin yazar cinsiyetine göre sayısal dağılımları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Tez Yazarlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	2018	2019	2020	2021	Yüzde
Kadın	55	13	27	14	1	%62
Erkek	33	9	11	12	1	%38
Toplam	f(88)	22	38	26	2	%100

Tez yazarlarının cinsiyetlerine göre dağılımlarını gösteren Tablo 4'te kadın tez yazarların 55 (%62), erkek tez yazarlarının oranı ise 33 (%38) olduğu görülmektedir. Ayrıca yıllara göre değerlendirildiğinde kadın yazarların her yıl erkek yazarlardan daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Tezlerin Danışman Unvanları Açısından Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin danışman unvanlarına göre sayısal dağılımları Tablo 5 'te sunulmuştur.

Tablo 5. Tezlerin Danışmanının Unvanlarına Göre Dağılımı

	Profesör	Doç. Dr.	Dr. Öğretim Üyesi	Toplam
Frekans	43	31	14	f(88)
Yüzde	%49	%35	%16	%100

Tablo 5'te Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin danışmanlarından %49'unun profesör, %35'inin doçent ve %16'sının doktor öğretim üyesi unvanlı olduğu görülmektedir. Bu durum çoğunlukla profesör unvanlı öğretim üyelerinin tez danışmanı olarak görevlendirildiği görülmektedir.

Tezlerin Üniversitelerde Ana Bilim Dalı Açısından Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin ana bilim dalına göre sayısal dağılımları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Tezlerin Ana Bilim Dalına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	Frekans	Yüzde
Eğitim Bilimleri	56	%64
Eğitim Yönetimi ve Politikası	29	%33
Eğitim Yönetimi ve Planlaması	3	%3
Toplam	f(88)	%100

Tablo 6'da Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin üç ana bilim dalında yayımlandığı, bunların en çok %64 ile "Eğitim Bilimleri" nde yayımlandığı, bunu %33 ile "Eğitim Yönetimi ve Politikası" ve %3 ile de "Eğitim Yönetimi ve Planlaması"nın takip ettiği görülmektedir. Çalışma kapsamındaki tezlerin çoğunluğu eğitim bilimleri ana bilim dalı olarak görülse de diğer ana bilim dallarının isim değişikliğinden kaynaklı farklılık olduğu ancak içerik açısından aynı olduğu söylenebilir.

Tezlerin Üniversitelerde Bilim Dalı Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin bilim dalına göre sayısal dağılımları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Tezlerin Bilim Dalına Göre Dağılımı

Bilim Dalı	Frekans	Yüzde
Eğitim yönetimi, teftişi, planlaması ve ekonomisi	34	%39
Eğitim yönetimi ve teftişi	27	%31
Eğitim yönetimi ve planlaması	15	%17
Eğitim yönetimi	8	%9
Eğitim yönetimi ve denetimi	2	%2
Eğitim ekonomisi ve planlaması	1	%1
Eğitim yönetimi, teftişi ve planlaması	1	%1
Toplam	f(88)	%100

Tablo 7’de Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin "Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı" nda %39 ile en fazla, "Eğitim Yönetimi ve Teftişi Bilim Dalı" nda %31, "Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bilim Dalı" nda %17, "Eğitim Yönetimi Bilim Dalı" nda %9, "Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı" nda %2, "Eğitim Ekonomisi ve Planlaması Bilim Dalı" nda %1 ve "Eğitim Yönetimi, Teftişi ve Planlaması Bilim Dalı" nda %1 oranında olmak üzere toplam yedi bilim dalında yayımlandığı görülmektedir.

Tezlerin Anahtar Kavramları ve Konuları Üzerinde Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin anahtar kavramlara göre dağılımları Tablo 8’da sunulmuştur.

Tablo 8. Tezlerde Anahtar Kavramlara Göre Dağılımı

Anahtar Kodu	Anahtar kavramlar
Öğretmen	Öğretmen (12), Sınıf öğretmenliği (3), Öğretmen yetiştirme (2), Öğretmen görüşleri (2), Öğretmen istihdamı, Sözleşmeli öğretmen, Ücretli öğretmen, Öğretmen Mesleği, Öğretmen Niteliği, Öğretmenlik, Öğretmenlerin Koçluk Davranışları, Öğretmenlik Yetiştirme Programı, Öğretmen Devamsızlığı, Ortaöğretim Öğretmenleri, Öğretmen Tükenmişliği, Öğretmen Yüksek Lisansı Programı vb.
Yükseköğretim	Yükseköğretim (9), Yükseköğretim Kurumları, Yükseköğretimde Engellilik, Yükseköğretim Finansmanı, Yükseköğretimin Yönetimi, Yükseköğretim Öğretim Kalitesi, Yükseköğretimde Uluslararasılaşma,
Okul	Okul Müdürü (8), Okul Kültürü (2), Okul Yöneticisi(2), Okul Terki, Okul İklimi, Okul Algısı, Okul Katılımı, Okul Güvenliği, Okul Geliştirme vb.
Öğretim	Öğretim Elemanı (3), Ortaöğretim Kurumları (2), Öğretimin Denetimi, Öğretim, Öğretim Pratikleri, Öğretim Görevlileri vb.
Örgüt	Öğrenen Örgüt (5), Örgüt Kültürü (3), Örgütsel Adalet (2), Örgütsel İklimi (2), Örgüt, Örgütsel Dışlanma, Örgütsel Bağlılık vb.
Eğitim	Eğitim (4), Eğitim Yönetimi (4), Eğitim Hakkı (2), Eğitim Politikası (2), Eğitim Harcamaları (2), Eğitim Koçluğu, Eğitim Öğretim Desteği, Eğitim Sistemi vb.
Liderlik	Liderlik (3), Teknolojik Liderlik, Liderlik Stilleri, Dönüşümcü Liderlik, Yükseköğretimde Liderlik

Tablo 8'de Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerindeki anahtar kavramların içeriklerinin ortak kavramlarıyla oluşturulan anahtar kodlar doğrultusunda incelenmesi sonucunda tezlerde en fazla öğretmen (12), yükseköğretim (9), okul müdürü (8), öğrenen örgüt (5), eğitim (4), eğitim yönetimi (4), sınıf öğretmenliği (3), örgüt kültür (3), öğretim elemanı (3), öğretmen yetiştirme (2), öğretmen görüşleri (2), okul kültürü (2), okul yöneticisi (2), örgütsel adalet (2), örgütsel iklim (2), ortaöğretim kurumları (2), eğitim hakkı (2), eğitim politikası (2), eğitim harcamaları (2) olduğu ayrıca tabloda anahtar kod olarak yer almayan ancak tezlerde bulunan yönetici (3), üniversite (3), bilgi yönetimi (2), iş doyumu (2), akademik başarı (2), öğrenci hizmetleri (2) ve uluslararası öğrenci değerlendirme programlarından olan PISA, TIMMS gibi anahtar kavramların olduğu tespit edilmiştir. Tezlerin konu

çeşitliliğinin oldukça fazla olduğu görülmektedir, ancak çoğunlukla eğitim yönetimi ve denetimi kapsamında öğretmen ve yükseköğretim alanında çalışıldığı söylenebilir. Tezlerin analizi sonucunda tespit edilen anahtar kavramların, tez başlık ve konusu ile ilişkili olmasından dolayı tezler ayrıca konu açısından incelenmemiştir.

Tezlerin Çalışma Grubuna Göre Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin çalışma grubuna göre sayısal dağılımları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Tezlerin Çalışma Grubuna Göre Dağılımı

Çalışma grupları (örneklem)	Frekans	Yüzde
Öğretmen	45	%37
Okul yöneticisi	22	%18
Diğerleri (Eğitim Personeli, maarif müfettişi, uzman, il/ilçe yöneticisi vb.)	19	%15
Öğrenci	18	%14
Veli	10	%8
Öğretim elemanı- öğretim üyesi	10	%8
Toplam	f(124)	%100

Tablo 9’da Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin çalışma grubunu %37 tez ile en çok öğretmenlerin oluşturduğu, bunu %18 ile okul yöneticisi, %14 ile öğrencilerin takip ettiği görülmektedir. Ayrıca tezlerin çalışma grubunun %8’ini veli, %8’ini öğretim elemanı ve öğretim üyesi oluşturmaktadır. Bunun yanında Doküman (7), Devletler (3), MEB personeli (4), Üniversiteler (2), Devlet Maarif Müfettişi (1), eğitim bütçe uzmanı (1), kadın mühendis (1) çalışma grupları "diğer" kategorisi içerisine alınmıştır ve bunlar tezlerdeki çalışma grubunun %15’ini oluşturmaktadır. Yönetici-öğretmenin konu edildiği, yönetici-veli, yönetici-müfettiş, yönetici-millî eğitim bakanlığı çalışanı, öğretim elemanı-öğrenci, müfettiş-yönetici-öğretmen, yönetici-öğretmen-velinin birlikte çalışma grubu olarak alındığı tezlerde her bir örneklem ayrı ayrı değerlendirilerek tabloya alınmıştır. Bu nedenle Tablo 9’da 124 örneklem sayısı görülmektedir.

Tezlerin Örneklem Seçimine Göre Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin örneklem seçimine göre sayısal dağılımları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Tezlerin Örneklem Seçimine Göre Dağılımı

Örneklem Seçimi	Frekans	Yüzde
Amaçlı örneklem	29	%25
Tabakalı örneklem	28	%24
Maksimum çeşitlilik	16	%14
Belirtilmemiş	16	%14
Rasgele (tesadüfi) örneklem	11	%9
Ölçüt örneklem	5	%4
Kartopu örneklem	3	%3
Kolay ulaşılabilirlik	3	%3
Kümelili örneklem	2	%2
Tipik durum örnekleme	1	%1
Doğrulamalı ve yanlışlayıcı durum örnekleme	1	%1
Toplam	f(115)	%100

Tablo 10'da Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinde %25 ile en çok amaçlı örneklem seçildiği, bunu %24 ile tabakalı örneklemin ve %14 ile maksimum çeşitlilik örnekleminin takip ettiği görülmektedir. Tezlerin %14'ünde örnekleme yönteminin belirtilmediği tespit edilmiştir. Bu %14'lük kısımda tezlerin tüm örnekleme ulaşıldığından (doküman belgeleri vd.) kaynaklı örneklem seçiminin belirtilmediği, bunun yanında bazı tezlerinde örneklem seçiminin eksik olduğu ve örneklem seçiminin nasıl yapıldığının belirtilmediği tespit edilmiştir. Tezlerin %4'ünde ölçüt örneklem, %3'ünde kartopu örneklem, %3'ü kolay ulaşılabilirlik örneklem, %2'sinde kümelili örneklem, %1'inde tipik durum örneklem ve %1'inde doğrulamalı ve yanlışlayıcı durum örnekleminin kullanıldığı görülmektedir. Birkaç örneklem seçiminin birlikte kullanıldığı tezlerde her bir örneklem ayrı ayrı

değerlendirilerek tabloya alınmıştır. Bu nedenle Tablo 10'da 115 örneklem seçimi sayısı görülmektedir. Bu durum tezlerde iç içe geçmiş örneklem seçiminin kullanılması ile açıklanabilir.

Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin araştırma yöntemlerine göre sayısal dağılımları Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemleri	Frekans	Yüzde
Nitel araştırma yöntemleri	35	%40
Nicel araştırma yöntemleri	34	%39
Karma araştırma yöntemleri	19	%21
Toplam	f(88)	%100

Eğitim yönetimi ve denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri araştırmacıların temel aldıkları bakış açılarına göre nicel, nitel ve karma araştırma yöntemi olmak üzere üç grupta incelenmiştir. Tablo 11'de tezlerin %40 nitel, %39 nicel ve %21 karma yöntem ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu bulgudan hareketle tezlerde nitel ve nicel yöntemlerin daha çok tercih edildiği ancak karma yönteminde azımsanamayacak derecede kullanıldığı ifade edilebilir.

Tezlerin Araştırma Modellerine Göre Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin araştırma modeline göre sayısal dağılımları Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12. Tezlerin Araştırma Modellerine Göre Dağılımı

Araştırma Modelleri	Frekans	Yüzde
Tarama modeli (ilişkisel, betimsel)	51	%52
Durum çalışması modeli	19	%19
Fenomonoloji (olgu bilim) modeli	9	%9
Belirtilmemiş	9	%9
Açımlayıcı sıralı karma	4	%4
Açıklayıcı sıralı karma	3	%3
Keşfedici sıralı karma	2	%2
Çeşitleme karma	1	%1
Söylem analizi	1	%1
Toplam	f(99)	%100

Eğitim yönetimi ve denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin araştırma modeline göre analiz edilmesinde yazar tarafından belirtilme durumu dikkate alınmıştır. Tablo 12’de tezlerin %52’inin tarama modeli, %19’unun durum çalışması, %9’unun fenomonoloji, %4’ünün açımlayıcı sıralı karma model, %3’ünün açıklayıcı sıralı karma, %2’sinin keşfedici sıralı karma modelinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Ayrıca birer makalede (%1) çeşitleme karma ve söylem analizi modelinin uygulandığı bulgular arasındadır. Tezlerde araştırma modeli ile ilgili bir bilgilendirme yapılmadıysa "belirtilmemiş" şeklinde ifade edilmiştir. Tezlerin %9’unda araştırma modeli belirtilmemiştir. Bu durum, bu tezlerde yalnızca araştırma yönteminin ele alınması, modellemeye yer verilmemesinden kaynaklanmaktadır. Bazı tezlerde birden fazla araştırma modeline yer verildiğinden ve bu modeller ayrı ayrı değerlendirilerek dolaylı toplam 99 modellemeye yer verilmiştir.

Tezlerin Veri Toplama Tekniklerine Göre Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin veri toplama tekniklerine göre sayısal dağılımları Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13. Tezlerin Veri Toplama Tekniklerine Göre Dağılımı

Veri Toplama Teknikleri	Frekans	Yüzde
Ölçek formu	43	%38
Görüşme formu	40	%35
Doküman	15	%13
Anket formu	10	%9
Gözlem	3	%3
Bilgi formu	2	%2
Toplam	f(113)	%100

Tablo 13'te Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin %38' inde ölçek formu, %35' inde görüşme formu, %13' ünde doküman inceleme, %9' unda anket formu, %3' ünde gözlem tekniği ve %2' sinde bilgi formu ile verilerin toplandığı tespit edilmiştir. Tezler araştırma veri toplama tekniklerine göre analiz edilirken yazar tarafından belirtilme durumu değerlendirilmiştir. Tezlerin bir kısmında birden fazla veri toplama tekniği kullanıldığından Tablo 13'te 113 veri toplama tekniği görülmektedir.

Tezlerin Veri Analiz Tekniklerine Göre Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin veri analiz tekniklerine göre sayısal dağılımları Tablo 14' te sunulmuştur.

Tablo 14. Tezlerin Veri Analiz Tekniklerine Göre Dağılımı

	Veri analiz teknikleri	Frekans	Yüzde
Nicel veri analizleri	Betimsel istatistik (a.o, s.s., yüzde, frekans)	44	%21
	T testi	34	%17
	Standart çoklu regresyon analizi	15	%7
	ANOVA	14	%6
	Kruskal Wallis H testi	12	%5,5
	Post hoc LSD ve Tamhane testleri	8	%4
	Mann Whitney U testi	4	%2
	Yapısal eşitlik modelleme analizi(YEM)	3	%1,5
	Ki kare	2	%1
	Diğerleri	11	%5
	Nitel veri analizleri	İçerik analizi	28
Betimsel analiz		23	%12
Tematik yorumlayıcı analiz		7	%3
Karşılaştırmalı analiz		2	%1
Yorumlayıcı fenomenolojik analiz		2	%1
Toplam		f(209)	%100

Tablo 14' de Eğitim yönetimi ve denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin %21' inde betimsel istatistik analizi, %17' sinde t-testi analizi, %14'ünde içerik analizi, %12' sinde betimsel analiz, %7' sinde standart çoklu regresyon analizi, %6'sında ANOVA, %5,5' inde Kruskal Wallis H testi, %4' ünde Post hoc LSD ve tamhane testleri, %3'ünde tematik yorumlayıcı analiz, %2' sinde Mann Whitney U testi, %1,5' inde Yapısal Eşitleme Modeli (YEM), %1'er oranında ise yorumlayıcı fenomenolojik analiz, ki kare testi ve karşılaştırmalı analiz kullanılmıştır. Ayrıca %5'lik kısmı oluşturan "diğer" başlığı altında söylem analizi, doküman analizi, yol analizi, parametrik analiz, artı-eksi analizi, Post hoc Dunnet C testi, Post hoc scheffe testi, shapiro wilk testi, Welch's F testi, kolmogorov smirnov testi ve hiyerarşik lineer analiz modelleri gruplandırılmıştır. Tezlerde nitel veri analiz tekniklerine göre nicel veri analiz tekniklerinin daha fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Tezlerin veri analiz tekniklerine

göre değerlendirilmesinde yazar tarafından belirtilme durumu dikkate alınmıştır. Veri analiz teknikleri ile ilgili bilgilendirmenin yapıldığı tezlerin bir kısmında birden fazla veri analiz tekniği kullanılmıştır. Bu veriler işlenirken her biri ayrı ayrı değerlendirildiğinden dolayı tablo 14'te 209 veri analiz tekniği görülmektedir.

Tezlerin Yürütüldüğü Yer Kapsamına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin yürütüldüğü yer kapsamına göre sayısal dağılımları Tablo 15'de sunulmuştur.

Tablo 15. Tezlerin Yürütüldüğü Yer (il-ülke) Kapsamına Göre Dağılımı

Çalışma Alanı	Frekans	Yüzde
Türkiye (Ankara ve Türkiye'deki diğer iller)	73	%83
Belirtilmemiş	9	%10
Yurtdışı ülkeleri	6	%7
Toplam	f(88)	%100

Tablo 15'de Eğitim yönetimi ve denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin %83'ü, büyük çoğunluğu Ankara ili kapsamında olmak üzere Bursa, Denizli, Edirne, Gaziantep, Eskişehir, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Manisa, Nevşehir, Niğde, Tokat, Kırşehir, Yozgat illerinde gerçekleştirilmiştir. %7'lik kısmı oluşturan "yurtdışı ülkeleri" başlığı altında ise karşılaştırmalı olarak Güney Kore, Bakü, Filistin, Moğolistan, İngiltere, Yeni Zelanda, Danimarka, Norveç, ABD, Almanya, İtalya, Çek Cumhuriyeti, Singapur, Finlandiya, Polonya, İrlanda ve Nijerya yer almaktadır. Tezlerin %10'unda ise çalışma yeri belirtilmemiştir.

Tezlerin Sayfa Sayısına Göre Dağılımına Ait Bulgular

Araştırma kapsamındaki üniversitelerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin sayfa sayısına göre sayısal dağılımları Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16. Tezlerin Sayfa Sayısına Göre Dağılımı

Sayfa Sayısı	50-90	91-100	101-130	131-170	171-250	251-500	Toplam
Frekans	6	10	17	20	22	13	f(88)
Yüzde	%7	%11	%19	%23	%25	%15	%100

Tablo 18'de Eğitim yönetimi ve denetimi alanında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin %7'sinin 50-90, %11'i 91-100, %19'unun 101-130, %23'ü 131-170, %25'inin 171-250 ve %15'inin 251-500 sayfa sayısında olduğu görülmektedir. En az 57 sayfa, en çok 358 sayfadan oluşan tez bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca tezlerin sayfa sayı ortalaması 167 olarak hesaplanmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

URAP Araştırma Laboratuvarı tarafından yayımlanan raporda yer alma başarısını göstermiş olan Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, ODTÜ ve Ankara Üniversitesi'nin 2018 yılından 2021 Nisan ayına kadar Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleşen bu çalışmada; en fazla tezin eğitim yönetimi, teftişi, planlaması ve ekonomi bilim dalında; en az tezin eğitim yönetimi, teftişi ve planlaması bilim dalında yayımlandığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda; 52'si yüksek lisans ve 36'sı doktora tezinin yayımlandığı, tezlerin en fazla 2019 yılında bulunduğu, 2021 yıl içerisinde Nisan ayı tarama kapsamında yüksek lisans tezi bulunurken, doktora tez çalışması yayımlanmadığı sonucuna varılmıştır. Yüksek lisans tezlerin yıllara göre dağılımına incelendiğinde; 2019 yılında en yüksek yayımlanma oranına sahip olurken doktora tezlerinde 2020 yılında en fazla yayımlandığı görülmektedir. Doktora tezlerinin eğitim yönetimi ve denetimi alanında azımsanmayacak derecede çalışmaların yapılması önemlidir, çünkü alanı geliştirme, kavramlaştırma, uygulamaya dönük hale getirerek, analiz, sentezleme ve değerlendirme üzerinde yoğunlaştırılmaktadır (Granello, 2001).

Araştırmada en fazla tezin Hacettepe Üniversitesinde yayımlandığı tespit edilmiştir. Hacettepe Üniversitesinin artan sayıda tez yayımlaması ile dünya sıralamasına katkı sağladığı söylenebilir. Ankara Üniversitesi ve ODTÜ, Hacettepe Üniversitesini takip

etmektedir. İstanbul Üniversitesinin sadece 2018 yılında lisansüstü yayına sahip olduğu; 2019, 2020 ve 2021 yıllarında ise "Eğitim Yönetimi ve Denetimi" alanında tez yayımlamadığı tespit edilmiştir. Bu sonucun sebebinin üniversitenin seçilen bilim dalı kapsamında yapılan aramalarda isim değişikliği veya bölüm değişikliği sebebiyle olduğu düşünülmektedir. Alanyazında yapılan benzer çalışmalarda da lisansüstü eğitim veren üniversiteler arasında en fazla tezin sırasıyla Ankara Üniversite, Osmangazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesinde yayımlandığı (Okutan ve Ekşi, 2007; Uysal, 2013) tespit edilmiştir.

Çalışma kapsamındaki tez yazarlarının cinsiyetleri incelendiğinde; her yıl ve toplamda kadın yazar sayısının erkek yazar sayısından fazla olduğu tespit edilmiştir. İnceoğlu (2009) tarafından yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi çalışmasında erkeklerin ilk sırayı, kadınların ikinci sırayı aldığı; Kolaç (2008) tarafından yapılan çalışmada ise yüksek lisans düzeyinde kadınların, doktora düzeyinde ise erkek yazarların ilk sırayı aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca tezlerin danışman unvanları açısından incelenmesi sonucunda en fazla "profesör" unvanlı, en az ise "doktor öğretim üyesi" unvanlı öğretim üyelerinin tez danışmanı olduğu tespit edilmiştir. Tezlerin eğitim bilimleri ana bilim dalı, eğitim yönetimi ve politikası ana bilim dalı ve eğitim yönetimi ve planlaması ana bilim dalı olmak üzere üç ana bilim dalında yayımlandığı; en fazla tezin eğitim bilimleri ana bilim dalında en az tezin ise eğitim yönetimi ve planlaması ana bilim dalında yayımlandığı tespit edilmiştir. Bilim dalına göre tezlerin incelenmesi sonucunda ise en fazla tezin eğitim yönetimi, teftişi, planlaması ve ekonomi bilim dalında yayımlandığı belirlenmiştir. Ayrıca eğitim yönetimi ve teftişi bilim dalı, eğitim yönetimi ve planlaması bilim dalı, eğitim yönetimi bilim dalı, eğitim yönetimi ve denetimi, eğitim ekonomisi ve planlaması bilim dalı ve eğitim yönetimi, teftişi ve planlaması bilim dalı olmak üzere toplam yedi bilim dalında tezlerin yürütüldüğü saptanmıştır. Polat (2010) çalışmasında eğitim yönetimi, teftişi, planlaması ve ekonomisi alanında yapılan çalışmaların sayıca artan bir grafik çizdiğini saptamıştır. Bu sonuç mevcut çalışmayı destekler niteliktedir.

Tezlerde en çok öğretmen, yükseköğretim, okul müdürü ve örgüt anahtar kavramlarının yer aldığı tespit edilmiştir. Bunun yanında eğitim, eğitim yönetimi, sınıf öğretmenliği, örgüt kültürü, PISA, TIMMS gibi farklı birçok anahtar kavramın yer almasının tezlerin konu çeşitliliğinin oldukça fazla olduğunu göstermektedir. Akademik çalışmalarda kullanılan anahtar kavramlar, yayınların kapsam ve içeriği hakkında okuyucuya bilgi vermesi açısından önemlidir. Alanyazında yapılan çalışmalar ile Türkiye'de eğitim yönetimi (Alp, 2004), eğitim programları ve öğretimi (Altın, 2004) alan yönelimleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Lisansüstü tezlerin incelendiği bir çalışmada tez konularında ele alınan ana konuların liderlik, denetim, yönetim, örgüt, sistem, felsefe, politika, eğitim ekonomisi ve planlaması olduğu tespit edilmiştir (Ensari vd., 2009; Polat, 2010). Turan vd. (2014) çalışmasında Türkiye'de eğitim alanında yayımlanan makalelerde ele alınan konuların sınırlı kapsamda olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca aynı araştırmada Türkiye'deki eğitim bilimleri araştırmacılarının yeni ve orijinal temalara yöneleceklerine, daha önceden yapılan bir araştırmanın farklı evren ve örneklemeler ile tekrarlarını gerçekleştirmeyi tercih ettikleri belirtilmiştir. Bunun yanı sıra araştırmacıların eğitim alanında yayımlanan lisansüstü tezlerde başarı ve tutum temasında yoğunlaştıkları bilinmektedir (Karadağ, 2009).

Çalışma kapsamındaki tezlerin örneklemelerinin çoğunlukla amaçlı örnekleme ve tabakalı örnekleme yöntemi ile seçildiği, ayrıca bu iki örnekleme yöntemi dışında çok çeşitli örnekleme yöntemlerinin de kullanıldığı tespit edilmiştir. Seçilen örneklemelerde en çok öğretmenler ile çalışma grubunun oluşturulduğu, bunu okul yöneticisi ve öğrencilerin takip ettiği tespit edilmiştir. Bu durum, eğitim alanında öğretmen ve okul yöneticilerinin hem kolay ulaşılabilir hem de dağılımlarının yaygın olmasıyla açıklanabilir. Çalışma grubunda en az müfettiş, uzman ve üniversite kurumlarının tercih edilmiş olduğu belirlenmiştir. Polat (2010) yaptığı çalışmada en çok veri toplanan örneklem kitlelerinin öğrenci ve öğretmen olduğunu saptamıştır. Aypay vd. (2010) ise araştırmasında, eğitim yönetimi alanında yayımlanan makalelerde örneklemin çoğunlukla öğrenci, öğretmen ve öğretim elemanlarından oluştuğunu belirlemiştir. Balcı (1990) Ankara Üniversitesi'nde eğitim alanında yayımlanan doktora tezlerini incelediği çalışmasında tezlerin ve tezlerde örneklem seçiminin "iyi" düzeyde ve genel olarak

benzer çalışmalar olduğunu saptamıştır. Gizir ve Köle (2009) çalışmasında eğitim yönetimi alanında yayımlanan tezlerde öğretmen ve öğretmen ile yöneticiden oluşan örneklem gruplarının çoğunlukta olduğunu belirlemiştir.

Çalışma kapsamındaki tezler araştırma yöntemleri açısından incelendiğinde nicel ve nitel yöntemlerin yakın dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır. Ancak yine de nitel araştırmanın daha önde yer aldığı tespit edilmiştir. Alanyazında yapılan araştırmalarda Türkiye'de eğitim yönetimi alanında yapılan çalışmalarda büyük oranda nicel yöntemin kullanıldığı, nitel yöntemin onu takip ettiği, bunun yanında nicel ve nitel yöntemlerin birlikte az oranda kullanıldığı tespit edilmiştir (Balcı, 1990; Polat, 2010). Bu çalışmada nitel yöntemin derinlemesine ve ayrıntılı bilgiler sunması sebebiyle daha çok tercih edildiği, karma yönteminde azımsanamayacak derecede olduğu söylenebilir. Genelde eğitim alanında lisansüstü tezlerin teorik ve sosyal bilimler açısından konu bazı incelenmesinde nitel bakış açısıyla değerlendirmeye alındığı görülmektedir (Paltridge, 2002).

Çalışma kapsamındaki tezlerdeki araştırma modellerinin büyük bir çoğunluğunu tarama modeli oluştururken, en az çalışılan modelin karma modellemelerinden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca tezlerde kültür analizi, etnografik gibi modellemelere rastlanılmadığı görülmektedir. Araştırmalarda model, araştırmanın bütünü ve temelini kısaca ortaya koymaktadır (Karasar, 2014). İnceoğlu (2008) lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi amacıyla yaptığı araştırmasında çoğunlukla tarama modelinin kullanıldığını belirlemiştir. Eğitim alanındaki makalelerde ağırlıklı olarak tarama deseni ve veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılırken (Balcı, 1988), sanat eğitimi alanında yapılmış tezlerde betimsel, kuramsal ve deneysel araştırmaların olduğu saptanmıştır (Altinkurt, 2007). Anket ve ölçeğin tercih edilmesi kolay uygulama ve analiz sebebiyledir (Cohen, Marrion ve Marison; 2011). Polat (2010) ve Turan vd. (2014) tarafından yapılan çalışmalarda, eğitim alanındaki tezlerde çoğunlukla deneysel, tarama ve durum çalışması modellerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Turan vd. (2014) tezlerde istatistiksel veri çözümlene işlemlerinde betimsel ve ilişkisel istatistik analizlerinin çoğunlukla kullanıldığını ifade etmektedir. Mevcut çalışmada incelenen

tezlerde çoğunlukla betimsel istatistik analizi, t testi analizi, içerik analizi kullanıldığı; bunun yanında birçok tezde birden fazla veri analiz tekniğinin birlikte kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca söylem analizi, yol analizi, artı-eksi analizleri de çalışmalarda yer almaktadır. Alanyazında doktora tezlerinde çoğunlukla içerik analizi tekniği ile verilerin analiz edildiği (Karadağ, 2009) ve betimsel istatistik tekniklerinin kullanıldığı belirlenmiştir (Kılınç, 1991). Çalışmalarda çeşitli analiz tekniklerinin kullanılması çalışmanın nitelikli olmasını sağlamaktadır (Onwuegbuzie ve Daniel, 2003). Yani, bu yapılan kapsayıcı alan çalışmaları, alan araştırmacılar için kendi alanlarında güçlü ve zayıf yönleri anlamaya, uygun veri toplama yöntemlerini seçmesi ve veri analizi üzerinde bilgi edinilmesi sağlanmaktadır (Boote ve Beile, 2005). Karadağ'a (2009) göre alanyazında yapılan çalışmalarda sıklıkla aynı analiz ve süreçlerin olmasının alanı kısıtladığını ifade etmektedir. Örucü ve Şimşek'e (2011) göre bunun sebebi, eğitim yönetimi alanının karmaşık bir yapıda olmasıyla açıklanmaktadır.

Çalışma kapsamındaki tezlerin yürütüldüğü yer kapsamında incelenmesi sonucunda tezlerin büyük çoğunluğunun Ankara il kapsamında gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır. Bu durumun sebebinin çalışma grubunda yer alan üniversitelerin çoğunluğunun Ankara'da olması olabilir. İncelenen yüksek lisans tezlerinin az sayfa sayısında olduğu, doktora tezlerinin ise daha kapsamlı içeriklere sahip olmasından dolayı daha çok sayfa sayısında olduğu söylenebilir. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin alana katkısı göz ardı edilmemelidir. Bunun yanı sıra eğitim yönetimi alanından ilk yapılanmaları gerçekleştirilen Ankara Üniversitesi ile Hacettepe Üniversitesi yayımladıkları tezlerle alanyazına önemli bir katkı sunmaktadır. Böylelikle lisansüstü yayımlanan tezlerin incelenmesi ve sınıflandırılması, alan yazınının mevcut durumunu ortaya koymakta ve çalışmaya gereksinim duyulan alanların belirlenmesi açısından son derece önemlidir. Gelişmiş literatür incelemeleri eğitim alanı açısından önemli ve faydalı olmaktadır (Boote ve Beile, 2005).

Öneriler

Bu çalışma dahilinde yapılan araştırmalar, kapsamlı bir grup çalışması ile üç ya da beş yıllık periyodik döngülerle tekrarlanabilir, sonuçları karşılaştırılabilir; böylece eğitim

yönetimi ve denetimi alanyazınındaki gelişmelerin takip edilmesi sağlanabilir. Yeni yayımlanacak tezlerin tasarlanmasında çeşitli analiz ve modellemelerin kullanılmasının teşvik edilmesi önerilir. Ayrıca tezlerin anahtar kavramlar, imla ve yazım hataları, modelleme ve örneklem çeşitliliği yönünden oluşturulacak bir komisyonca incelenmesi niteliksel açıdan alana katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Alp, V. (2004). *Eğitim bilimleri alanında yapılan yayınların sınıflandırılması ve değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Altın, N. (2004). *Eğitim programları ve öğretim alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin analizi (Ankara, Gazi ve Hacettepe Üniversitesi)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altinkurt, L. (2007). Sanat Eğitimi ile İlgili Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Sayı:173*, s.105-113.
- Aypay, A., Coruk, A., Yazgan, D., Kartal, O., Çağatay, M., Tuncer, B. & Emran, B. (2010). The status of research in educational administration: An analysis of educational administration journals, 1999-2007. *Eurasian Journal of Educational Research, 39*, 59-77.
- Balcı, A. (1988). Eğitim Yönetimi Araştırmalarının Durumu: EAQ,,de 1970-1985 Arasında Yapılan Araştırmalar. *A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt:211*, 2 s. 421-434.
- Balcı, A. (1990). Eğitim Yönetiminde Araştırma. *A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesince Düzenlenen Türkiye’de Eğitim Araştırmalarının Durumu Panelinde Sunuldu*, Ankara.
- Balcı, A. (2008). Türkiye’de Eğitim Yönetiminin Bilimleşme Düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Bahar, Sayı 54*, 181-209.
- Başaran, İ. E. (2006). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Ekinoks Yayını.

- Boote, D. N. & Beile, P. (2005). Scholars before researchers: on the centrality of the dissertation literature review in research preparation. *Educational Researcher*, 34(3), 3-15. <http://edr.sagepub.com/content/34/6/3.full.pdf+html>.
- Bursalioğlu, Z. (2005). *Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama*. 8. Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık, s.13
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Geliştirilmiş 11. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education*. New York: Routledge.
- Demir, R. (2008). *Üniversitelerin Bugünü ve Yarını*. Ankara: Palme Yayıncılık.
- Ensari, H., Dündar, S., Asan, T. & Parlar, H. (2009). “Ne ve niçin tartışmaları I: Eğitim yönetimi denetimi teftişi ve planlaması ana bilim dalı yüksek lisans ve doktora program içeriklerine ilişkin yurt içi taramayla öneri havuzu oluşturma çalışması”, *IV. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi Bildiriler Kitabı*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2006). *Eğitim ve Okul Yönetimi*, 6. Basım, İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Gizir, S. & Köle, F. (2009). “Eğitim yönetimi alanında liderlik üzerine yapılan çalışmaların kuram, yöntem ve ele alınan değişken açısından incelenmesi”, *IV. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi Bildiriler Kitabı*, Ankara: Anı Yayıncılık, s.191-199
- Güçlü, İ. (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Granello, DH (2001). Promoting cognitive complexity in graduate written work: Using Bloom's taxonomy as a pedagogical tool to improven literature reviews. *Counselor Education and Supervision*, 40 (4), 292–307
- Hsu, T. (2005). Research methods and data analysis procedures used by educational researchers. *International Journal of Research & Method in Education*, 28(2), 109–133
- İlgar, L. (2005). *Eğitim yönetimi okul yönetimi sınıf yönetimi*, 3. Baskı, İstanbul: Beta Yayıncılık, s.14

- İnceoğlu, G. (2009). “An evaluation of thesis on mathematics education and mathematics teaching”, *e-Journal of New World Sciences Academy* 2009, Volume: 4, Number: 3, Article Number: 1C0078
- İsaoğulları, Y. (2016). *Eğitim yönetimi ve denetimi alanında yapılmış lisansüstü tez çalışmalarının liderlik teması açısından incelenmesi* (Doctoral Dissertation, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*, 26. Basım, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Karadağ, E. (2009). Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik ve metodolojik açıdan incelenmesi: Bir durum çalışması, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:10, Sayı:3, s.75-87
- Kılınç, H. (1991). *Eğitim yönetimi alanında üniversitelerimizde yapılan bazı araştırmaların sistem yaklaşımı açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kolaç, E. (2008). “İlk okuma yazma alanında yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi”, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu 2-4 Mayıs 2008*’de sunuldu.
- Onwuegbuzie, A. J. & Daniel L.G. (2003). Typology of analytical and interpretational errors in quantitative and qualitative educational research. *Current Issues in Education* [On-line], 6(2). <http://cie.ed.asu.edu/volume6/number2/>
- Okutan, M. & Ekşi, A. (2007). “2000-2003 yılları arasında eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanında yapılmış olan yüksek lisans tez özetleri çalışması”, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesince Düzenlenen *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde* Sunuldu.
- Oplatka, I. (2016). *Eğitim yönetiminin mirası: Akademik bir alanın tarihi analizi*. S. Turan, F. Bektaş ve M. Yalçın (Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Örücü, D., & Şimşek, H. (2011). Akademisyenlerin gözünden Türkiye’de eğitim yönetiminin akademik durumu: Nitel bir analiz. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 17(2), 167-197.
- Paltridge, B. (2002). Thesis and dissertation writing: An examination of published advice and actual practice. *English for Specific Purposes*, 21, 125–143.

- Polat, G. (2010). *Eğitim yönetimi ve denetimi anabilim dalında yapılmış lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Şişman M. & Turan, S. (2005). *Eğitim ve okul yönetimi*. Y. Özden (Ed), Eğitim ve Okul Yöneticiliği, (ss.99-146), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Turan, S., Karadağ, E., Bektaş, F. & Yalçın, M. (2014). Türkiye’de eğitim yönetiminde bilgi üretimi: Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi 2003-2013 yayınlarının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 93-119.
- Uysal, Ş. (2013). *Türkiye’de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin incelenmesi*. (Doktora Tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- <https://newtr.urapcenter.org/> 2020 yılında üniversitelerimizin 11 dünya genel sıralamasındaki durumu 2 Mart 2021 (Ek: Araştırma Üniversitelerimizin 2013-2020 Dönemindeki Durumu)
- <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> (13.04.2021) tarihinde ulaşılmıştır.